

Essay: Beverwaard en de Community Aanpak

Een studie naar de impact van de aanpak en de inbreng van jongeren.

Januari 2023

Door: Floor Bevaart, Eva Klooster & Perlyn Mauris

1. Inleiding: De start van een preventieve wijkaanpak

In voorliggend essay blikken we terug op een jaar Community Aanpak in Beverwaard. De Community Aanpak bestond uit extra (preventief) gemeentelijk aanbod, georganiseerd door jongerenorganisaties die sterke affiniteit hebben met de wijk. Dit aanbod, o.a. bestaande uit sport- en spelactiviteiten, talentontwikkelingstrajecten en dagbesteding, kwam bovenop de al bestaande 'wijkinfrastructuur' voor jongeren. Zo was er al ambulante jongerenwerk vanuit de toenmalige welzijnsaanbieder PIT010, zorgden verschillende maatschappelijke organisaties¹ voor een divers aanbod en waren twee van de zes zogenoemde 'Community Partners' al actief in de wijk (Stichting MAIT en Urban Skilzz).

De Community Aanpak werd in de laatste fase² van de COVID-19 crisis vanuit het gemeentelijke programma 'Rotterdam Sterker Door Jongeren' (RSDJ) gefinancierd. RSDJ was een aanpak om de impact³ van COVID-19 op jongeren zoveel mogelijk te dempen, met als belangrijkste uitgangspunt: het werken vanuit de leefwereld van jongeren. De belangrijkste aanleiding voor het opzetten van de (extra) jongerenaanpak in Beverwaard was het verdrietige steekincident waarbij een 15-jarige wijkbewoner om het leven is gekomen in de zomer van 2021. Dit was een zware slag voor de jongeren in de wijk, die tijdens COVID-19 ook geen uitlaatklep voor hun gevoelens hadden door het langdurig wegvallen van de broodnodige voorzieningen en hun sociale contacten.

De Beverwaard is een wijk in Rotterdam met relatief veel jonge bewoners (34% is onder de 25 jaar t.o.v. 29% in Rotterdam)⁴. Ook zijn er veel jongeren in kwetsbare posities te vinden (relatief veel eenoudergezinnen, laag familie-inkomen, geen startkwalificatie). Hoewel Beverwaard door wijkbewoners en betrokkenen omschreven wordt als een karaktervolle wijk met een dorps sfeer, worstelt de wijk ook sinds het begin van de opbouw met sociale problemen, zoals langdurige leegstand, verloedering, overlast en onveiligheid⁵. In het najaar van 2021 werden zes (jongeren)organisaties en de toenmalige welzijnsorganisatie, die allen de achtergrond van de wijk goed kennen, door de afdeling Jeugd/Welzijn van de gemeente Rotterdam gevraagd om plannen in te dienen voor een samenwerking tot een gezamenlijke aanpak.

Vanaf 2022 ging de 'Community Aanpak Beverwaard' van start. Men hoopte met deze aanpak te bereiken dat jongeren zich onderdeel van de wijk gaan voelen, mentaal weerbaarder worden en dat hun sociale netwerk wordt vergroot. Op verzoek van de gemeente is de Community Aanpak in 2022 gemonitord en geëvalueerd door drie onafhankelijke, externe onderzoekers⁶.

¹ Leger des Heils (Maikel Erkens) en Growing Proces (Miquel Pocorni).

² Vanaf eind 2021.

³ Op het gebied van: mentale gezondheid, arbeidsmarktkansen, onderwijspositie en sociale netwerken.

⁴ <https://allecijfers.nl/ buurt/beverwaard-rotterdam/>

⁵ <https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2022/rotterdam/ijsselmonde/beverwaard>

⁶ Auteurs van deze rapportage/ tevens auteurs van de 'Evaluatie Herstelaanpak Rotterdam 2021'

2. Onderzoek Community Aanpak Beverwaard

Tijdens de evaluatie van de Community Aanpak is getracht de volgende hoofdvraag te beantwoorden:

Wat is volgens jongeren en stakeholders⁷ de impact van de Community Aanpak op jongeren?

- Op het gebied van mentale weerbaarheid, sociaal netwerk, vertrouwen en/of erbij horen?
- Is de impact gelijk verdeeld over de jeugd of zijn er groepen die meer of minder profiteren?
- Op welke manier kan er tussentijds bijgestuurd worden/ welke lessen vallen hieruit te leren?

Daarnaast was er aandacht voor de visie van jongeren op hun wijk en de (on)tevredenheid met het gemeentelijk aanbod. Daarbij is onderzocht of de Community Aanpak de 'bestaande' infrastructuur aan voorzieningen voldoende aanvult of dat er nog vraagstukken/behoefte van jongeren zijn die intensievere of andere inzet verdienen.

De onderzoekers hebben expliciet gekozen voor een aanpak waarin de stem van de jongeren centraal staat. Hoewel de sociale problematiek in Beverwaard de afgelopen twintig jaar onderzocht is⁸ en eerdere gemeentelijke wijkinvesteringen geëvalueerd⁹ zijn, zijn de jongeren zelf nauwelijks aan het woord gekomen. En terwijl er uitgebreid geschreven is over de 'hangjongeren problematiek' in het winkelcentrum weten we niet hoe jongeren er zelf over denken. Nu de gemeente Rotterdam haar aanpak begin 2022 specifiek richtte op het teruggeven van de wijk aan de jongeren, was het volgens de onderzoekers belangrijk om de visie en ervaringen van jongeren centraal te stellen in het onderzoeksplan.

Bevindingen met betrekking tot de visie van jongeren over wat er goed gaat, wat er beter kan in de wijk en waar nog on vervulde behoeften liggen, zijn terug te lezen in het eerste artikel 'Beverwaard is Beverwaard' (bijlage 1). Tussentijdse bevindingen met betrekking tot de impact van de Community Aanpak staan beschreven in het tweede artikel 'Het is een uitlaatklep' (bijlage 2).

In voorliggend (eind)essay worden eerst kort de definitieve resultaten van de impactmeting besproken (H4). Daarna volgen -voornamelijk vanuit het perspectief van de jongeren- beschrijvingen van de belangrijkste thema's die uit de evaluatie komen en de hieruit te leren lessen voor de gemeentelijke jongerenaanpak in Beverwaard. Uit interviews, observaties en vragenlijstonderzoek zijn vier overkoepelende thema's gedestilleerd die voor jongeren belangrijk zijn. Hierbij valt op dat de te leren lessen in deze wijk grotendeels overeenkomen met actuele vraagstukken binnen het bredere gemeentelijke (en landelijke) beleid en met prominente uitgangspunten in het huidige Rotterdamse coalitieakkoord 'Eén stad'. We staan hier, per thema, dan ook telkens kort bij stil.

Zo leest u over het belang van: het versterken van de veiligheidsaanpak in kwetsbare wijken als Beverwaard in H5, over het belang van (positieve) beeldvorming voor de kansen van jongeren in H6, over toenemende meidenproblematiek in H7, en over de kracht van luisteren en terugkoppelen om het wantrouwen in overheidsorganisaties te verminderen in H8. Naast de interviews met jongeren,

⁷ Community partners, jongeren- en onderwijsprofessionals, gemeentelijke betrokkenen, prominente wijkbewoners.

⁸ Tadjman, T., et al. (2012). De Sociale Aard van de Beverwaard. Een onderzoek naar de oorzaken van en oplossingsrichtingen voor de huidige problemen van de Beverwaard. *Risbo: Rotterdam*.

⁹ Huygen A. & Lammers, R. (2005). Quickscan Sociaal Investeren in de Beverwaard. *Verwey-Jonker Instituut*.

spraken de onderzoekers ook uitgebreid met de Community Partners en andere stakeholders in de wijk. U leest hun reflectie over het belang van duidelijkheid voor professionals en continuïteit van programmering in H9. In H10 volgt, tot slot, een korte conclusie.

3. Methode

Er is gekozen voor een breed en participatief onderzoek waarbij we zoveel mogelijk jongeren en stakeholders naar hun visie op de wijk en hun ervaringen met de (wijk)activiteiten en de Community Aanpak vroegen. Hierbij is gebruikt gemaakt van een *mixed-methods* onderzoek waarbij kwalitatieve gegevens aangevuld zijn met kwantitatieve gegevens en andersom. Deze gegevens werden tussen januari-december 2022 verzameld. Tabel 1 toont een overzicht van onze gesprekspartners.

Tabel 1
Overzicht gesprekspartners evaluatie Community Aanpak 2022

Gesprekspartner	Categorie
Jongeren	Tot 12 jaar
	12-16 jaar
	16-26 jaar
Uitvoerend wijkprofessionals	Community Partners
	Ambulant Jongerenwerkers en meidenwerker (JOZ)
	Jongerenwerkers en meidenwerker (SOL)
	Medewerkers maatschappelijke organisaties
	Wijkvrijwilligers
Scholen	Ouderconsulenten 3 basisscholen Beverwaard
	Zorgcoördinator VO school
	Leerlingen 3 basisscholen Beverwaard (valt ook onder jongeren tot 12 jaar)
	Leerlingen VO-school Olympia College (valt ook onder jongeren 12-16 jaar)
Wijkmanagement, beleid & regie	Beleidsmedewerkers
	Manager Welzijn
	Projectleider Actieplan 'Geweldig Beverwaard'
	Gebiedsaccounthouder IJsselmonde
	Wijknetwerker

Voor deze evaluatie is zowel kwantitatief (vragenlijst)onderzoek uitgevoerd op de drie basisscholen in Beverwaard, als kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews op verschillende locaties in de wijk. Ook woonden de onderzoekers zoveel mogelijk activiteiten, groepssessies en vergaderingen van de Community Aanpak bij. Hierbij observeerden we de dynamiek tussen de partners en jongeren en praatten we met beiden over hun ervaringen met de aanpak. Ook werden andere stakeholders, zoals wijkvrijwilligers en professionals van maatschappelijke organisaties met stevige *roots* in Beverwaard meerdere malen geïnterviewd. De interviews met de betrokkenen vanuit de wijk zijn in de start-, tussentijdse- en afrondende fase van het onderzoek gehouden.

De onderzoekers werkten volgens het principe van wederkerigheid: wat konden wij de jongeren, de scholen of de wijk zelf teruggeven vanuit het onderzoek? Zo schreven we twee toegankelijke artikelen over de tussentijdse bevindingen voor zowel de gemeente, de Community Partners als de jongeren zelf en maakten we voor de basisscholen factsheets voor de leerlingen (groep 7-8) en hun ouders met de belangrijkste uitkomsten uit het vragenlijstonderzoek (bijlage 3). Ook werden de definitieve resultaten teruggekoppeld en besproken met de leerlingen op de basisscholen. Tabel 2 toont een overzicht van de meetmomenten, de verschillende manieren van onderzoek en de aantallen participanten.

Tabel 2
Overzicht onderzoek evaluatie Community Aanpak

Meetmoment	Soort onderzoek	Participanten	Aantallen*
1 (voorjaar '22)	Gesprekken, observaties	Uitvoerende wijkprofessionals + wijkmanagement, beleid & regie	19 + verschillende observaties
2 (zomer '22)	Kwantitatieve vragenlijsten	Basisschoolleerlingen (groep 7-8)	N= 199
2 (zomer '22)	Kwalitatieve interviews*	Jongeren 12-16 jaar	8
2 (zomer '22)	Kwalitatieve interviews*	Jongeren 16-26 jaar	23
3 (najaar '22)	Kwalitatieve interviews*	Jongeren 12-16 jaar	12
3 (najaar '22)	Kwalitatieve interviews*	Jongeren 16-26 jaar	13
3 (najaar '22)	Gesprekken, observaties	Uitvoerende wijkprofessionals + wijkmanagement, beleid en regie	19 gesprekken + verschillende observaties

* De aantallen die vermeld staan bij het kwalitatieve onderzoek zijn het aantal interviews welke zijn uitgevoerd tijdens de (verschillende fases van de) onderzoeksperiode. Dat met participanten meer dan eens gesproken en dat de onderzoekers bezoeken/observaties bij activiteiten/vergaderingen deden zijn hier niet meegeteld.

4. Impact Community Aanpak Beverwaard

In het artikel 'Het is een uitlaatklep' (bijlage 2) wordt de impact van de Community Aanpak tot en met de zomer '22 besproken. Na de zomer is het aantal activiteiten dat vanuit de Community Aanpak werd aangeboden flink gedaald. Tussen oktober en december '22 zijn nog een aantal aanvullende interviews met jongeren en stakeholders gehouden, maar het beeld dat eerder geschetst werd bleef hetzelfde. Hieronder volgt daarom een korte samenvatting van de hoofdbevindingen; voor de cijfers en een gedetailleerd beeld verwijzen we naar het hierboven genoemde artikel.

Voordat de Community Aanpak zijn intrede deed in Beverwaard (begin '22) werden er door bestaande organisaties al activiteiten georganiseerd in de wijk, zo ook in het wijkgebouw de Focus. Zo was er een aanbod vanuit de welzijnsorganisatie PIT010 en andere maatschappelijke organisaties (inloop, muziekstudio, gamen, maatjesprojecten en individuele begeleiding). Ook waren er al vertrouwenspersonen in de wijk. Zo merken twee meisjes, die wij spreken bij een inloop, op:

“Maikel & Sammy staan voor ons echt op nummer 1 als vertrouwenspersoon” (2 vrouwen, 15 en 16 jaar).

De Community Aanpak heeft het bestaande aanbod uitgebreid met o.a. sportactiviteiten, zangles, dansles en activiteiten met podcast, straatinterviews en rapteksten schrijven. Tabel 3 geeft een overzicht van het oorspronkelijke plan van de Community Partners, hun aanbod en de beoogde doelgroepen.

Tabel 3

Overzicht aanbod Community Partners

Partner	Naam project	Soort organisatie	Aanpak	Doelgroep	Deelgenomen aan evaluatieonderzoek?
PIT010 ¹⁰	NVT	Welzijnsaanbieder Rotterdam IJsselmonde	Kind en tienerwerk; jongerenwerk.	Kind-jongvolwassenen	Nee
Stichting IkbenWij	1.Roffa Takkies 2.Live Escape	Stichting voor maatschappelijk werk	1. Bivri Takkies (videopodcasts met door en voor jongeren) 2. Online spelshow met live finale	12-23 jaar Bereikbare jongeren (RT) Moeilijk bereikbare groepen (LE)	Ja
Stichting 21Culture	Unite these Streets	Stichting voor overige recreatie	Talentontwikkelingstrajecten (Muziek, sport, SOVA trainingen)	14-27 jaar	Ja
Huis van Asporaat	Productive Communities	Mediabedrijf	Opzetten community waarin bewoners, ondernemers, jongeren bij elkaar komen	17-27 jaar	Nee
Touzani FC	FC Straat	Content marketing bureau, Opgericht door influencer Touzani	Voetbalaanbod op pleintjes in de wijk, dat in heel NL plaatsvindt en online is te volgen	9-12 jaar en 12+	Ja
Urban Skilzz	Urban Skilzz	Jeugdhulpinstelling	Dagbestedingstrajecten & ambulante begeleiding, gezinsondersteuning	13-23 jaar Schooluitvallers	Deels
Stichting MAIT	NVT	Schuldsanerings-service in IJsselmonde	Schuldhulpverlening, budgetcoaching en administratie ondersteuning	Jongeren (en ouderen)	Nee

Wat opvalt is dat niet alle Community Partners bereid waren om (volledig) deel te nemen aan het evaluatieonderzoek. Ondanks herhaalde inspanningen van de onderzoekers en betrokken beleidsadviseurs¹¹ om hen erbij te betrekken, hebben twee partners geen - aan hun activiteit deelnemende- jongeren aangedragen voor de interviews. Als verklaring gaf een van deze partners dat jongeren overbelast zijn door onderzoek, de tweede heeft helemaal niet gereageerd op de verzoeken voor interviews. Een derde organisatie heeft wel meegewerkt, maar niet aan alle interviewrondes. Hierdoor is het geschetste beeld van de impact van de aanpak mogelijk onvolledig. Daarnaast hebben de Community Partners die wel meededen zelf jongeren voorgedragen voor de interviews. Daardoor hebben de onderzoekers ook geen volledig beeld gekregen van de bereikte doelgroep ten opzichte van de beoogde doelgroepen. Om deze redenen hebben de onderzoekers, in samenspraak met de gemeente, besloten om een bredere groep wijkjongeren te benaderen en te interviewen (los van de Community Aanpak).

Over het algemeen zijn jongeren blij met de buitenactiviteiten van de Community Aanpak, met voor de 9-14- jarigen het bezoek van Soufian Touzani tijdens de FC-Straat competitie als hoogtepunt. Verschillende activiteiten van de Community Aanpak die onderzocht konden worden voor deze

¹⁰ In de zomer '22 is de aanbesteding Welzijn overgenomen door SOL. PIT010 noch SOL heeft daarom deelgenomen aan de evaluatie Community Aanpak.

¹¹ Ten behoeve van de samenwerking in de wijk en van de Community Partners in het bijzonder, heeft er het hele jaar een regulier Community overleg plaatsgevonden. Ook werd er gebruik gemaakt van een gezamenlijke whats-app groep. Voor beiden waren de onderzoekers ook uitgenodigd. De beleidsadviseurs organiseerden en leidden de vergaderingen.

evaluatie, hebben vooral de jongere jeugd in Beverwaard bereikt. Zo trokken de Bevergames¹² met sport- en spelactiviteiten vooral jongeren onder de 15 jaar aan. Ook de danslessen bereikten een jongere groep (meisjes). Deze jongeren zijn van mening dat de activiteiten in ieder geval een positieve invloed hadden op de sfeer in de wijk. Een vrouwelijke wijkbewoner merkt tijdens een inloop in de Focus op:

“Ik ben blij dat er zoveel activiteiten worden georganiseerd voor jongeren, en dat er meer aandacht is voor jongeren. Ik hoop dat dit aanhoudt omdat ik merk dat het jongeren van de straat houdt” (Vrouw, 19 jaar).

Andere jongeren wijzen erop dat de sfeer na het steekincident verbeterd is¹³:

“De sfeer in de wijk is wel beter. Mensen zijn minder verdrietig en beginnen weer bij te komen van alle ellende. Dit komt denk ik merendeels doordat er tijd is verstreken” (Man, 15 jaar).

Ook zijn de jongeren die deelnamen aan activiteiten van de Community Aanpak blij dat ze tijdens de activiteiten andere jongeren uit de wijk hebben leren kennen. In die zin heeft de aanpak dus bijgedragen aan het versterken van hun sociale netwerk.

De activiteiten helpen de jongeren samen te brengen. De jongeren leren andere jongeren op de activiteit kennen” (Man, 17 jaar).

Wijkjongeren menen niet dat de Community Aanpak impact heeft gehad op het erbij horen in de wijk. Over het algemeen ervaren jongeren in Beverwaard voor de start van de Community Aanpak al een sterk gevoel van verbondenheid met de wijk, dit blijkt ook duidelijk uit de groepsgesprekken en straatinterviews die een groep jongeren (16+) uit Beverwaard met Bivri Takkies heeft gehouden (zie ook H6). Jongeren zijn over het algemeen positief over activiteiten die in de wijk worden georganiseerd.

“Openbare vieringen en activiteiten tijdens feestdagen brengen de community ook samen. Een voorbeeld is de kerstmarkt bij Keizerswaard tijdens de feestdagen. Dit geeft een warm, verbonden en samenhorig gevoel” (Man, 17 jaar).

Andere deelnemers van de Community Aanpak wijzen op ‘incidenten’ die nog steeds voorkomen:

“Ik heb niet het gevoel dat er veel is veranderd in de wijk door de activiteiten. Enerzijds is de positieve sfeer nog steeds hetzelfde, en anderzijds gebeuren er nog steeds incidenten. De Zeeman is laatst weer overvallen door een minderjarige” (Vrouw, 18 jaar).

De oudere jongeren (16+) zijn van mening dat zowel de inhoud van de activiteiten als de tijdstippen waarop de activiteiten worden georganiseerd niet aansluiten op hun behoeften. Een meisje merkt in de zomer tijdens een inloop in de Focus op:

¹² Een gezamenlijk initiatief van een aantal Community Partners in het voorjaar '22.

¹³ Deze gesprekken dateren van voor het nieuwe steekincident op 5 december 2022.

“Op de tijden dat de meeste activiteiten worden georganiseerd zit ik op school of moet ik werken. Ik kom vaak alleen naar de inloop in de Focus van Maikel Erkens omdat deze in de avond wordt georganiseerd” (Vrouw, 16 jaar).

Twee anderen vullen aan:

“Het is misschien handig om voortaan activiteiten op andere tijden te organiseren. De meeste oudere kinderen/jongeren zijn nog niet klaar met school of stage op de momenten dat de activiteiten nu worden georganiseerd” (2 vrouwen, 15 en 16 jaar).

Jongeren hebben niet het idee dat ze -door de Community Aanpak- mentaal weerbaarder zijn geworden. Volgens een aantal van hen heeft dit te maken met hun behoefte aan individuele begeleiding of meer begeleiding op mentaal gebied, iets waar de Community Aanpak minder in voorziet.

“Ik denk niet dat jongeren die het verkeerde pad op zijn gegaan of diepere problemen hebben worden bereikt met activiteiten. Die vinden de activiteiten vaak maar lame. Om deze jongeren te helpen moet er individueel op deze jongeren worden ingezoomd” (Vrouw, 18 jaar).

De geïnterviewde stakeholders sluiten zich hierbij aan. Dat er geen impact bereikt is op het gebied van mentale weerbaarheid heeft volgens hen vooral te maken met de aard en het bereik van de activiteiten. Zo zijn de activiteiten veelal kortdurend en vooral gericht op sport- en spel. Een wijkvrijwilliger merkt hierover op:

“Op de korte termijn vinden kinderen een springkussen en harde muziek heel leuk, maar van andere activiteiten heb ik nog weinig gemerkt. Het is ook wel veel gevraagd om te denken dat je als een blik influencers opentrekt, er dan echt wat verandert”.

Een andere wijkprofessional waardeert de activiteiten, maar ziet ook dat meer intensieve begeleiding voor bepaalde groepen jongeren van groot belang is.

“Het is leuk dat er activiteiten voor jongeren worden georganiseerd, en dat jongeren een plek hebben waar ze terecht kunnen. Sommige jongeren hebben daarnaast ook professionele mentale zorg nodig. Veel jongeren vinden het eng deze hulp te accepteren of die stap te nemen. Het zou helpen als er meer professionals in de mentale zorg zijn die qua cultuur, normen en waarden, op de jongeren in de wijk lijken”.

Een Community Partner wijst daarnaast op een grote groep jongeren die nog niet bereikt is met de huidige aanpak.

“Van de activiteiten die afgelopen jaar zijn ontstaan hebben jongeren kunnen profiteren, maar vooral de groep die al werd bereikt. Er is nog een hele groep jongeren niet bereikt”.

Kortom, de Community Aanpak heeft volgens de jongere groepen in de wijk bijgedragen aan een positieve sfeer en het leren kennen van andere jongeren. Wel is het zo dat bepaalde groepen

jongeren niet zijn bereikt met de aanpak. De verwachting is ook dat jongeren individuele begeleiding/mentale zorg nodig hebben; een intensievere vorm van ondersteuning die in de huidige aanpak grotendeels ontbreekt. Om dezelfde reden is er waarschijnlijk geen impact van de aanpak gemeten op het gebied van mentale weerbaarheid.

5. Thema 1: Veiligheidsissues aanpakken

Hoewel de meeste jongeren zich verbonden voelen met hun wijk en de (meeste) bewoners, is de keerzijde van de medaille dat veel jongeren zich onveilig voelen in Beverwaard. Dit hoorden we zowel van basisschoolleerlingen (10-12 jaar) als van oudere jongeren (en dan vooral meisjes). Het was vooraf niet de verwachting dat dit zo'n groot onderwerp zou zijn. In het artikel 'Beverwaard is Beverwaard' (bijlage 1) gaan we hier uitgebreid op in. Voorliggende paragraaf vult dit artikel aan vanuit de gesprekken die na de zomer met jongeren gevoerd zijn.

Van de basisschoolleerlingen is er slechts een minderheid die later in Beverwaard wil wonen wanneer zij volwassen zijn (38%). Dat komt vooral doordat zij de wijk als onveilig ervaren (41%). Basisschoolleerlingen (groep 7-8) hebben het vaak over vreemde ontmoetingen of achtervolgingen in de wijk en zij zijn bang om gekidnapt te worden. Meisjes vertellen over vreemde (hang)mannen bij het winkelcentrum die hen aanspreken en/of achtervolgen. Hun angst wordt versterkt door filmpjes op sociale media en waarschuwingen van ouders. Veel ouders laten hun kinderen s 'avonds niet meer de deur uitgaan. Een jong meisje zegt over het op straat lopen in Beverwaard:

"Soms is het een beetje creepy. Ik loop in het midden van de weg want anders kan iemand je naar binnen trekken" (Vrouw, 12 jaar).

Ook oudere meisjes gaan over het algemeen niet meer over straat wanneer het donker is, al hangt het volgens sommige meisjes ook samen met wie je kent of je al dan niet lastig gevallen wordt. Een leerlinge van het Olympia College vertelt:

"Als je een connectie hebt met iemand die gerespecteerd wordt, is de kans kleiner dat je op straat lastig wordt gevallen" (Vrouw, 16 jaar).

Verder is er volgens de geïnterviewde jongeren een kleine groep in Beverwaard die de sfeer verpest en die betrokken is bij incidenten. Volgens de geïnterviewde jongeren gaat het om een groepje jongeren die bezig is met drillrap en hun status richting andere jongeren willen verhogen door onder meer het (be)dreigen (met wapens).

"Deze jongens willen eigenlijk status, wat hen vervolgens meer in de problemen brengt. Wanneer je status hebt word je het doelwit van andere jongens. Het 'pakken' van iemand met status geeft je namelijk meer status" (Man, 16 jaar).

Volgens jongeren is het aanpakken van de onveilige sfeer in Beverwaard op dit moment het meest urgent. Ze hebben duidelijke ideeën over hoe dit gedaan kan worden. Veruit de meesten van hen wijzen op het verbeteren van de straatverlichting. Het is nu vaak nog te donker en te grimmig op veel plekken wat het gevoel van onveiligheid vergroot. Zelfs het pleintje bij het winkelcentrum is in de avond niet verlicht. Meisjes zijn daarom bang om in de avond naar huis te lopen; ze kunnen niet zien wie achter ze loopt. Ook het groenonderhoud is van belang: het is op veel plekken bebost wat de

wijk eng maakt volgens jongeren. Een meidenwerker van een VO school waar we leerlingen uit Beverwaard spraken merkt op:

“Wanneer plekken worden verwaarloosd krijg je er gelijk een naar gevoel bij en komen mensen er niet meer. Beverwaard is grimmig en er is geen leven”.

Sommige jongeren vinden ook dat duidelijke- en zichtbare handhaving moet zijn, bijvoorbeeld in het winkelcentrum.

“Volwassenen en handhavers moeten strenger zijn in optreden. Ze komen nu vaak maar angstig over” (Vrouw, 16 jaar).

Ook kan er volgens jongeren ‘nieuw leven’ in de wijk worden geblazen door het wat levendiger te maken op de centrale plekken in Beverwaard. Zo wijzen zij erop dat het ondernemerschap in de wijk verbeterd kan worden: bijvoorbeeld door de huur voor ondernemers te verlagen en meer/andere winkels aan te trekken (o.a. Primark) waar mensen graag komen. Een meidenwerker (VO-school) merkt op:

“Wanneer het hier levendiger wordt leren mensen elkaar en de wijk beter kennen. Kijk maar naar de Zwartjanstraat in Rotterdam Noord. Daar is het altijd druk en hebben jongeren geen onveilig gevoel in de avond”.

Tot slot wijzen jongeren op het betrekken van de ouders bij het optreden tegen de kleine groep jongeren die betrokken is bij de incidenten in de wijk.

“Er moet worden ingezoomd op jongeren die het verkeerde pad op gaan. Daarbij kan voorlichting aan ouders helpen. Op deze manier kunnen ouders zelf helpen bij het helpen van hun kind” (Vrouw, 18 jaar).

Het versterken van de veiligheidsaanpak onder jongeren in kwetsbare wijken is een belangrijk speerpunt in het huidige coalitieakkoord ‘Eén stad’. Het college beoogt hiertoe nadrukkelijk samen te werken met jongerenwerkers. Dit zou uitgebreid kunnen worden met samenwerking met de jongeren zelf. Beverwaard zou daarbij als een mooie proeftuin kunnen dienen aangezien jongeren al uitgebreid nagedacht hebben over de veiligheidsissues die spelen en welke oplossingen noodzakelijk zijn. Bovendien kan deze aanpak direct gekoppeld worden aan het aanpakken van het wapenbezit en steekincidenten onder jongeren; een belangrijk onderdeel van de huidige veiligheidsaanpak in Rotterdam.

6. Thema 2: Positiever kijken naar Beverwaard

Uit het huidige onderzoek blijkt dat jongeren in alle leeftijdsgroepen zich onmiskenbaar verbonden voelen met ‘hun Beverwaard’ (zie ook artikel 1, ‘Beverwaard is Beverwaard’). Zij onderschrijven lang niet altijd het negatieve beeld dat buitenstaanders hebben van de wijk. De jongeren zijn blij met de zomerse gezelligheid, ze sporten graag en zijn vaak te vinden op de basketbal- en voetbalveldjes. Een groep jongeren van boven de 16 jaar maakt graag gebruik van de muziekstudio in de Focus.

Aan de andere kant maken de meeste jongeren zich zorgen over de 'incidenten' die voorkomen in Beverwaard en het bijbehorende label 'probleemwijk' dat *outsiders* dientengevolge op de wijk plakken. Sommige jongeren denken dat ze een lager schooladvies krijgen omdat ze uit Beverwaard komen of dat ze niet aangenomen worden voor een bepaalde baan. Jongeren maken duidelijk het onderscheid dat dit niet komt door de wijk zelf, maar door het beeld dat anderen hebben van de wijk en door een kleine groep (overlastgevende) jongeren die dit beeld in stand houdt.

"Bewoners worden beïnvloed door het negatieve stigma dat door de buitenwereld op de wijk wordt geplakt. Mijn ouders hebben mij daarom in een andere wijk naar school laten gaan. Ik vind dat dit stigma moet verdwijnen, zodat jongeren die hier geboren zijn niet afgeschreven worden puur en alleen omdat ze uit Beverwaard komen" (Vrouw, 18 jaar).

Aangezien het ons-kent-ons gevoel in hoge mate aanwezig is onder jongeren in Beverwaard, is het creëren van een nieuw soort 'community' volgens wijkjongeren niet nodig. Wel kan de onderlinge verbondenheid volgens hen gebruikt worden om jongeren zelf te laten werken aan een beter imago van de wijk richting buitenstaanders.

Een professional werkzaam bij Urban Skilzz onderstreept dat jongeren betrokken moeten worden bij het bijstellen van het overheersende negatieve wijkbeeld. Volgens hen hebben volwassenen wijkbewoners nog vaak een te stereotiep beeld van de huidige jongere generatie. Zo hoort hij hen vaak zeggen dat 'deze generatie verloren is'. Wat op jongeren nodeloos kwetsend en uitzichtloos kan overkomen. Hij merkt op:

"Het negatieve beeld of stigma dat op Beverwaard rust kan ook komen door volwassenen. Volwassenen kijken heel negatief naar jongeren en scheren alles over een kam. De jongeren en volwassenen op de een of andere manier samenbrengen en de volwassenen beter informeren zou kunnen helpen om het negatieve beeld over Beverwaard bij te stellen".

Een voorbeeld waarin jongeren vanuit de Community Aanpak werken aan een positiever beeld van de wijk is 'BIVRI Takkies', een project van de Community Aanpak van jongerenorganisatie Ik Ben Wij. Zeven oudere jongeren uit Beverwaard (16-25 jaar) produceerden deze podcasts/straatinterviews. Hierbij interviewen zij andere jongeren over hun beeld van en mening over Beverwaard, bijvoorbeeld in de eerste aflevering getiteld 'Is Beverwaard echt zo erg?'. De broadcasts worden via verschillende social media kanalen uitgezonden en hebben een groot online bereik. De producenten vertellen zelf:

"Het dubbele beeld van Beverwaard komt ook in de straatinterviews terug. We zijn trots op de wijk want iedereen support elkaar. Maar we praten er ook over dat je s' avonds op straat achterom moet kijken."

Jongeren vinden het belangrijk dat zij dankzij dit medium een stem krijgen en dat het negatieve imago van de wijk op deze manier bijgesteld kan worden. Ook vinden zij het leuk dat ze zelf (grotendeels) verantwoordelijk zijn voor de creatieve content en andere leeftijdgenoten kunnen bevragen over hun ervaringen. Dit voorbeeld laat zien dat de binding die jongeren voelen met Beverwaard een belangrijke kans biedt wanneer het gaat om het werken vanuit de leefwereld van jongeren. De stem van jongeren en hun ervaringskennis zijn belangrijk om een -door de buitenwereld- gestigmatiseerde en veelal onbegrepen wijk als Beverwaard beter op de kaart te zetten. De jongeren zelf weten als geen ander wat er, zowel in de wijk als onder jongeren, leeft.

Daarnaast zijn zij bij uitstek degenen die aan de toekomst van Beverwaard kunnen en moeten bouwen.

7. Thema 3: Aandacht voor meidenproblemen

In 2022 kwam veelvuldig in het nieuws dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid van meisjes. Dit bleek onder andere uit het onderzoek 'Health Behaviour in School-Aged Children' dat sinds 2001 iedere vier jaar de gezondheid en het welzijn van jongeren tussen 11 en 16 jaar volgt. Meisjes zijn gevoeliger voor bepaalde type problemen dan jongens en uit bovenstaand onderzoek bleek dat meisjes tussen 13 en 16 jaar nog nooit zoveel mentale problemen of zo'n laag cijfer voor hun leven rapporteerden. Ten opzichte van 2018 ging het percentage meisjes dat veel emotionele problemen ervoer van 28% naar 43% in 2021; problemen met hyperactiviteit gingen omhoog van 29% naar 42%. Bovendien daalde hun levenstevredenheid van een 7,3 naar een 6,7¹⁴.

Ook in het huidige onderzoek komt naar voren dat vrouwelijke wijkbewoners met andere problemen kampen dan de jongens. Daarnaast is het aanbod vanuit de Community Aanpak meer afgestemd op jongens dan op meisjes. Zo zijn er het afgelopen jaar veel sportactiviteiten en rapworkshops georganiseerd, die beide minder aansluiting vonden bij (jonge) meisjes uit Beverwaard.

Eerst iets meer over de specifieke issues waar de meisjes in Beverwaard mee worstelen. Naast het sterke gevoel van onveiligheid waardoor meisjes vaak niet naar buiten gaan (zie H5), durven de meesten van hen zich ook niet 'out there' te laten zien, omdat ze bang zijn om een slechte naam te krijgen. Meiden geven aan dat er een vooroordeel bestaat richting vrouwen, die vaak op straat zijn; zij worden als 'niet respectabel' gezien. Dit gevoel wordt versterkt doordat zij vaak nagefloten en lastig gevallen worden op straat. Online wordt er veel geroddeld en is er volgens jongeren sprake van een 'exposure culture'. Alleen je woonplaats kan al voldoende reden geven voor een negatieve beoordeling.

"Zodra ze horen dat je uit Rotterdam-Zuid komt, word je afgeschreven. Meisjes uit Zuid zijn vies vinden ze" (Vrouw, 16 jaar).

Ook wijkprofessionals onderschrijven dat meisjes zich vaak opgesloten voelen in de wijk en soms te maken krijgen met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag; zij vinden dat de meiden in Beverwaard weerbaarder gemaakt moeten worden. Eén wijkprofessional wijst er daarnaast op, dat het groter maken van de wereld mogelijk kan helpen.

"Norm van de wijk is dat meisjes gewend aan de pijn van onveiligheid, van jongs af aan gaan zij over hun grenzen. Ze weten niet hoe het anders kan. We houden ze in de wijk. Ze leven zo in deze wereld, je moet ze toegang geven naar de buitenwereld".

De geïnterviewde meisjes hebben zelf duidelijke ideeën over hoe het jongerenaanbod in de wijk beter toegespitst kan worden op hun behoeften. Ze wijzen daarbij op: activiteiten die aansluiten bij hun interesses, professionele hulp bij mentale problemen, representatieve jongerenwerkers en vertrouwenspersonen.

Suggesties die door jongeren gegeven worden voor beter aansluitende activiteiten hebben te maken met 'beauty' en ondernemerschap; bijvoorbeeld een workshop van een nagelstyliste of kapper die cursussen geeft en meiden leert hoe dit vak werkt. Ook hebben meiden veel vragen over wat er

¹⁴ Boer, M. et al (2022). HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. UU, Trimbos Instituut, SCP.

allemaal komt kijken bij het starten van een eigen bedrijf. Een gesprek met een businesscoach en/of lessen over sociale media worden vaak genoemd. Een vrouwelijke wijkbewoner merkt tijdens een inloop het volgende op:

“Ik zou het heel leuk vinden om te leren hoe je wimpers plaatst bij klanten en zou hier later ook mijn eigen bedrijfje in willen starten. Cursussen hiervoor zijn voor mij helaas iets te duur” (Vrouw, 19 jaar).

Verder wijzen de geïnterviewde meisjes erop dat ze behoefte hebben aan ‘rustige en kalmerende’ activiteiten; ze vinden voetbal en dat soort sporten te druk. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door een veilige en intieme (huiskamer)plek te creëren waar ze met vriendinnen kunnen chillen of films kunnen kijken. Of door thema-avonden met: dansen, schilderen, tekenen te organiseren. Ook het werken aan het zelfvertrouwen wordt genoemd; er kan bijvoorbeeld een *motivational speaker* uitgenodigd worden op een thema-avond. Of het met elkaar praten over ‘liefdesdrama’ en elkaar helpen ‘uit de put’ te komen. Sportactiviteiten voor *ladys only* (zoals kickboksen) kunnen tot slot een goed sportief alternatief zijn voor de huidige voetbalclinics die vooral jongens aantrekken. Voor oudere meiden is het tot slot van belang dat de activiteiten na school (vanaf 17 uur) worden georganiseerd.

Unaniem tevreden zijn de meisjes over meidenwerkers op school en/of in de buurt. Over de bijeenkomsten met de nieuwe meidenwerker in de Focus wordt gezegd:

“Het is hier heel leuk! Hier zijn “mede meisjes” waar je mee kan praten” (Vrouw, 11 jaar).

Ook meiden die naar het voortgezet onderwijs gaan vertellen dat ze behoefte hebben aan een (vrouwelijke) vertrouwenspersoon:

“Meiden hebben een vertrouwenspersoon nodig die ons begrijpt. Ik kan soms niet alles vertellen aan mijn ouders” (Vrouw, 15 jaar).

De zorgcoördinator van de VO-school waar we meisjes uit Beverwaard hebben geïnterviewd, is zeer tevreden dat er sinds kort een meidenwerkster van JOZ op de school werkt.

“Het enthousiasme van de leerlingen is zo groot dat er soms een rij meisjes staat te wachten voor haar deur. Meisjes hebben veel behoefte aan een gesprek, dat wordt nu op school en na school gevoerd”.

Er kunnen kortom, meer activiteiten specifiek op de interesses van meisjes georganiseerd worden in de Beverwaard. Daarnaast heeft deze groep vooral een vertrouwenspersoon nodig waar ze hun verhaal kwijt kunnen en hun hart kunnen luchten. De weinige meidenwerkers die in de buurt en op de scholen aanwezig zijn worden zeer positief gewaardeerd, zeker wanneer deze ook een goede afspiegeling vormen van de verschillende culturen in de wijk. Voldoende representatieve meidenwerkers kunnen helpen om de meiden het ‘grote zus’ gevoel te geven dat ze nu nog missen. Bovendien biedt het hen de mogelijkheid om vrij over zaken te praten die hen dwarszitten. Dit voorkomt mogelijk dat zij zich eenzaam en somber gaan voelen.

8. Thema 4: Luisteren en terugkoppelen

Uit een eerdere wijkanalyse (2012) van het RISBO bleek al dat bewoners weinig vertrouwen in de gemeente hebben door 'projectencarrouzels'. Het gaat hier om de sociale investeringen die de deelgemeente IJsselmonde tot en met 2010 in Beverwaard heeft gedaan, zoals: buurtbemiddeling, een wijkontwikkelplan, creatie sport- en speelplekken en diverse activiteiten voor de jeugd. Er werden destijds veel projecten geïnitieerd, maar deze zijn vervolgens zonder dat ze zijn ingebed stopgezet. Dit heeft gezorgd voor diepe teleurstelling bij wijkbewoners en een grote afstand gecreëerd tussen hen, instanties en gemeente. Ook bleek dat bewoners geen zin meer hadden om te investeren in een vertrouwensrelatie met het welzijnswerk vanwege teveel wisselingen van de wacht¹⁵.

Het is nu tien jaar later en jongeren in Beverwaard vertellen hetzelfde verhaal. Zij hebben er, ondanks hoopgevende initiatieven, weinig vertrouwen in dat het negatieve beeld dat anderen van de wijk hebben kan worden bijgesteld door de gemeente. Een jongere die deelneemt aan 'Ik Ben Wij' merkt op dat de gemeente het afgelopen jaar wel geïnvesteerd heeft in het meer luisteren naar jongeren.

"Een paar van ons hebben laatst met de gemeenteraad en met de burgemeester gesproken. Zij stonden open voor ideeën en vragen. Het is nu afwachten wat ermee gedaan wordt" (man, 19 jaar).

Toch zijn de meeste jongeren berustend en leggen zich erbij neer dat het in Beverwaard 'nu eenmaal zo gaat'. Ook zij praten over een 'cyclus' waarin er na een incident in de wijk verhoogde aandacht voor jongeren is, maar waarin deze snel weer verdwijnt wanneer de aandacht voor de wijk wegebt. Jongeren zijn hierdoor in het verleden veelvuldig teleurgesteld en dit terwijl zij bij uitstek behoefte hebben aan vaste vertrouwde gezichten en activiteiten.

"De gemeente moet niet steeds mensen en organisaties plaatsen en weer wegnemen uit de wijk" (Vrouw, 17 jaar).

Wijkprofessionals onderschrijven de analyse van de jongeren, één van hen vertelt:

"Er wordt elke keer gevraagd en onderzoek gedaan naar wat jongeren willen en hoe de gemeente de wijk kan verbeteren. Er wordt echter nooit geleverd en de wijk, en de problemen hier, zijn al jaren hetzelfde".

Een jongerenwerker vult aan:

"Er wordt veel gevraagd aan jongeren wat zij willen, jongeren worden zelfs overvraagd. Tegelijkertijd zien jongeren weinig terug van hun wensen; ze krijgen nauwelijks teruggekoppeld wat er echt wordt gedaan".

De Community Aanpak lijkt hier geen uitzondering op. Tijdens de uitvoering van de aanpak horen jongeren via uitvoerders dat de activiteiten mogelijk ophouden. Een geïnterviewde Community Partner vertelt:

¹⁵ Tudjman, T., et al. (2012). De Sociale Aard van de Beverwaard. Een onderzoek naar de oorzaken van en oplossingsrichtingen voor de huidige problemen van de Beverwaard. *Risbo: Rotterdam*.

“Het klopt dat wij jongeren vertellen dat wat wij doen mogelijk tijdelijk is en dat we niet zeker zijn van subsidies. Dat draagt inderdaad niet bij aan het vertrouwen van jongeren in de gemeente. Maar ik ga echt niet onze vertrouwensband op het spel zetten met de jongeren”.

Oftewel, de onzekerheid die de jeugdprofessionals zelf ervaren over hun voortbestaan, dragen zij over op jongeren. Dit voedt het wantrouwen in de gemeente en haar aanpak. Zo merkt een deelnemer van Ik ben Wij op:

“Het telkens moeten aanvragen en wachten op subsidies zorgt voor verwatering van de activiteiten”
(Vrouw, 18 jaar).

De onzekerheid tijdens de uitvoering van de Community Aanpak werd ook versterkt door verschillende ingrijpende veranderingen in de professionele ‘wijkbemanning’. Zo werd welzijnsaanbieder PIT-010 in april 2022 vervangen door SOL. Hierdoor stonden de eerste maanden van de Community Aanpak, waarin eigenlijk vertrouwen opgebouwd moest worden in de wijk, vooral in het teken van overdracht en opnieuw opstarten. Een Community Partner merkt op:

“Jongeren zien veel nieuwe gezichten door de nieuwe activiteiten. Die moeten opnieuw vertrouwen winnen, dat kost tijd. Zelf ben ik eerst op zoek gegaan naar de bestaande organisaties die liefde hebben voor de jongeren. Dan kom je bij Maikel Erkens van het Leger des Heils en bij jongerenwerkers van Pit010 terecht. Het is schrijnend dat zij niet kunnen blijven. Je zou de bekende sleutelfiguren meer moeten betrekken bij een nieuwe aanpak. Ik had verwacht dat de gemeente daar een grotere rol in zou spelen.”

De verandering in aanbesteding zorgde bij jongeren ook voor angst om de vaste ‘ankerpunten’ voor de jeugd in de wijk, zoals vertrouwenspersonen en een veilige plek in de Focus te verliezen. Ook waren nog niet alle andere Community partners gestart in april; een deel van hen wachtte nog op uitsluitsel over de financiering. Na de zomer bleek dat de meeste projecten inderdaad niet langer gefinancierd konden worden vanuit RSDJ -omdat de aanpak geen vervolg kreeg- en ging de initiële positieve energie bij de Community Partners – en betrokken jongeren- grotendeels verloren. De aanpak is hiermee nooit echt op gang gekomen en dreigt een zoveelste onafgemaakt project in de ‘cyclus’ of ‘carrousel’ te worden.

Kortom, hier ligt een belangrijke uitdaging voor de gemeente zijn, aangezien zij de enige is die samenhang, regie en vertrouwen in de aanpak kan brengen. Bovendien is het snel geslonken vertrouwen in politiek en instituties momenteel in de hele maatschappij een heet hangijzer. Uit recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (december '22) blijkt dat nog slechts de helft van de Nederlanders de politiek een voldoende geeft. Ook staan steeds meer mensen kritisch ten opzichte van politiek: veel gehoorde bezwaren zijn dat er een gebrek aan daadkracht is en dat politici niet weten wat er onder de bevolking speelt. Veel landgenoten maken zich daarnaast zorgen over de verharding van het maatschappelijk debat: we luisteren te weinig naar elkaar en er is weinig onderling respect en begrip¹⁶.

De jongeren in Beverwaard hebben in ieder geval duidelijke ideeën over hoe gewerkt zou kunnen worden aan het terugwinnen van vertrouwen door de lokale overheid. Ten eerste wijzen zij er nadrukkelijk op dat er een continue gemeentelijke inzet in de wijk moet zijn: er moet niet pas na

¹⁶ Sociaal Cultureel Planbureau (2022). Burgerperspectieven Bericht 2.

incidenten of slecht nieuws ingegrepen worden. Ook hebben zij behoefte aan vaste activiteiten en vertrouwenspersonen. Het zou hen helpen als vertegenwoordigers van de gemeente regelmatig de wijk ingaan en met hen praten en naar hen luisteren. Sommige jongeren merken al op dat dit al meer gebeurt en dat smaakt naar meer. Verder willen ze graag bewijs zien van dat er naar hen geluisterd wordt, bijvoorbeeld door een terugkoppeling van de gemeente op scholen of tijdens een wijkbijeenkomst waarin concreet gemaakt wordt welke acties de gemeente gaat uitvoeren in de wijk. De zorgcoördinator van de VO school waar wij leerlingen uit Beverwaard interviewden zegt hierover:

“De gemeente of een vertegenwoordiger zou jongeren af en toe direct kunnen aanspreken, bijvoorbeeld via een videbericht op social media. En dat ze dan aangeven dat ze hebben geluisterd: ‘dit is voor jullie’ en ‘dat gaan we doen’”.

9. Reflectie onderzoekers: duidelijkheid voor professionals en stakeholders

Naast de stem van jongeren hebben we ook veel professionals geïnterviewd en hun visie op de Community Aanpak en de wijk in het algemeen gehoord. Wat hierbij op viel is dat zij niet altijd volledig in staat waren om hun werkzaamheden uit te voeren zoals ze gewild hadden. Zowel de Community Partners als de andere stakeholders hadden in 2022 te maken met veel uitdagingen op het gebied van organisatie en samenwerking. In deze paragraaf reflecteren we hierop.

Zoals eerder te lezen viel in hoofdstuk 8 heeft de uitvoering van de Community Aanpak in 2022 te maken gehad met veel obstakels, wat het al broze vertrouwen van de jongeren in de gemeente niet ten goede is gekomen. We sommen deze eerst nog even op. Ten eerste, doordat er onzekerheid was over subsidies duurde het lang voordat de partijen daadwerkelijk konden starten. Ten tweede, de wisseling van de aanbesteding Welzijn heeft voor onrust gezorgd. Ten derde, na de zomer bleek dat RSDJ niet gecontinueerd werd waardoor het voortbestaan van de Community Aanpak lang in het ongewisse is gebleven. Ten vierde, doordat RSDJ niet gecontinueerd werd, werden de Community Partners afhankelijk van externe subsidies en andere contactpersonen/afdelingen bij de gemeente. Dit heeft voor veel onduidelijkheid en frustratie gezorgd. Ten vijfde, in de laatste helft van 2022 zou de huidige welzijnsorganisatie regie krijgen¹⁷ over ‘afstemming van activiteiten in de wijk’ maar de bestaande organisaties en Community Partners zien dat niet zitten.

De stakeholders zijn ontevreden over de gang van zaken en begrijpen niet goed waarom er geen duidelijke toezeggingen of richtlijnen vanuit de gemeente gedaan of gegeven zijn. Een Community Partner merkt op:

“Ik ben klaar met plannen indienen bij de gemeente en SOL, zonder toezegging dat ik verder kan, want krijgen we dan straks weer nieuwe richtlijnen?”.

Daarnaast zijn de maatschappelijke organisaties, die van oudsher een groot bereik onder jongeren in Beverwaard hebben, ontevreden dat zij niet betrokken zijn bij de nieuwe aanpak. Ook is hen het werken het afgelopen jaar flink bemoeilijkt. Een stakeholder merkt op:

“Er mag door ons niets meer worden aangevraagd bij Couleur Locale voor maatjesprojecten, inloop, huiswerkbegeleiding, trajecten op scholen. Wat dan wel? Dat zijn precies de activiteiten die wij

¹⁷ Dat welzijnsorganisaties ook een regierol krijgen in het ‘veld’ is een gevolg van de nieuwe aanbesteding welzijn. De beleidsadviseurs/gebiedsadviseurs hebben de opdracht deze ontwikkeling te ondersteunen.

aanbieden, maar die activiteiten mogen niet meer omdat het lijkt op welzijnswerk. Maar wij hebben jarenlang contact en vertrouwen opgebouwd met jongeren”.

Op organisatorisch vlak liepen de zaken ook niet soepel. Wijkorganisaties en wijkvrijwilligers werden (vanuit veiligheid, welzijn, jeugd & gezin) gevraagd om deel te nemen aan meerdere, eenzelfde soort overleggen. Hieruit blijkt volgens hen dat gemeentelijke afdelingen onvoldoende op de hoogte zijn van elkaars bezigheden. Bovendien vinden er nu in Beverwaard drie overleggen plaats over jeugd, precies op tijden dat er ook jeugdactiviteiten plaatsvinden. Voor professionals die in direct contact staan met jongeren, waaronder (ambulant) jongerenwerkers en begeleiders, is het niet haalbaar om bij alle overleggen aanwezig te zijn. Een stakeholder vertelt:

“Ik ben benaderd voor een werkgroep Veiligheid, heb ik geen tijd voor, voelt als de zoveelste werkgroep. Jongens koppelen aan mannelijke voorbeeldfiguren uit de wijk. SOL zou daar moeten zitten, want zij zijn volgens de gemeente verantwoordelijk voor maatjes(...) het is bovendien tijdens mijn jeugdactiviteiten, die vind ik belangrijker”.

Kortom, er waren in 2022 veel organisatorische struikelblokken die de uitvoer van zowel de Community Aanpak als andere maatschappelijke organisaties danig in de weg hebben gezeten. Stakeholders en Community Partners hebben de rugdekking richting de toekomst gemist. Verder heeft Beverwaard behoefte aan een duurzame lokale investering in jongeren en niet aan tijdelijke projecten (van buiten de wijk). Daarnaast helpt het als de gemeentelijke afdelingen goed geïnformeerd over elkaars beleid zijn en zij één lijn trekken richting wijkorganisaties en bewoners. Ook is er één procesbegeleider nodig met mandaat vanuit de gemeente. En tot slot, een goede communicatie tussen de wijk, professionals en jongeren is onontbeerlijk.

De genoemde struikelblokken zijn niets nieuws onder de zon in het sociale domein. In het essay ‘Het dogma aanbesteden’ (2020) reflecteert Jos van der Lans op een kwart eeuw gemeentelijke aanbestedingen en legt zijn vinger op de zere plek. Want waar aanbestedingen idealiter zouden moeten zorgen voor efficiency, kostenbesparing en een kwaliteitsimpuls, leidt het in de praktijk tot *“een projectenfabriek waarin de kwetsbare bewoners in de wijk de enige constante, maar ook de dupe van zijn”.*

Regelmatig aanbesteden verergert dit probleem, aangezien elke nieuwe partij zich opnieuw in de wijk moet nestelen en netwerken moet opbouwen. Dit leidt tot kapitaalvernietiging met betrekking tot kennis en professionele ervaring¹⁸. Dit is precies wat wijkprofessionals en jongeren ook opmerken in Beverwaard. Hoewel er nu een langer lopend contract met de nieuwe welzijnspartij (SOL) ligt, kwam de wisseling onverwacht en op een uiterst ongelegen moment. Daarnaast is een onderdeel van deze aanbesteding dat de welzijnspartij een grotere regiefunctie krijgt in de wijk. Aan het einde van de onderzoeksperiode signaleren wij echter dat er bij verschillende organisaties die actief zijn in de wijk nog weinig draagvlak bestaat voor deze nieuwe werkwijze. Volgens de stakeholders in Beverwaard is er vooral behoefte aan een wijkgeoriënteerde infrastructuur waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor al bestaande maatschappelijke organisaties en wijkprofessionals/vrijwilligers en waar ook mede-eigenaarschap van jongeren een belangrijke rol krijgt toegewezen

¹⁸ Jos van der Lans. Het dogma aanbesteden (2020).

Conclusie: De toekomst van jongeren

De toekomst van alle jongeren in Nederland is anno 2023 onzeker. Een jaar na de beëindiging van de laatste COVID-19 lockdown staan zij voor vele nieuwe uitdagingen waar ze zelf weinig invloed op hebben. Hun sociale grondrechten staan onder druk, bijvoorbeeld doordat het lerarentekort zo ver oploopt dat dagelijks onderwijs geen vanzelfsprekendheid meer is. Maar ook doordat het in de grote steden nauwelijks lukt om een betaalbare starterswoning te vinden en bij het betreden van de arbeidsmarkt bestaansonzekerheid dreigt door de ongekend hoge inflatie. Aandacht voor jongeren op wijk-, stedelijk- en landelijk niveau zou daarom hoge prioriteit moeten hebben.

Voor jongeren met een goede uitgangspositie zijn deze ontwikkelingen al zorgelijk, voor minder bevoorrechte jongeren bijna onoverkomelijk. Want ga er maar aanstaan: je concentreren op je huiswerk als je ouders hoge schulden(stress) hebben door de energiecrisis. Of het volhouden van je vervolgopleiding als je zelf de dagelijkse boodschappen niet meer kunt betalen. Het is dan ook een positief signaal dat de landelijke politiek stevig inzet op het vergroten van kansengelijkheid. Het (preventief) ondersteunen van jongeren in kwetsbare grootstedelijke wijken als Beverwaard kan hieraan bijdragen. De Community Aanpak Beverwaard is een voorbeeld van een preventief programma dat potentie heeft om ervoor te zorgen dat jongeren sterker uit de COVID-19 crisis zouden komen. In twee eerdere artikelen en dit besluitende essay gaven wij de jongeren uit Beverwaard een stem en vroegen hen hoe zij de activiteiten van de Community Aanpak ervaren en wat zij nodig achtten in de wijk.

Jongeren waardeerden de meeste extra activiteiten in lente en zomer van 2022 positief, ook waren zij blij met nieuw opgedane contacten en de verbeterde sfeer in hun Beverwaard. Echter, zij konden ons alleen een beeld geven van de activiteiten waaraan zij zelf deelnamen; het was de meeste jongeren niet duidelijk dat er sprake was van een bredere aanpak. De communicatie vanuit de Community Partners naar jongeren was in beginsel sterk gericht op de eigen activiteiten. Dit aandachtspunt staat beschreven in ons eerste artikel ('Beverwaard is Beverwaard') en is inmiddels door gemeente en partners opgepakt. Dit maakte het echter wel lastig om de Community Aanpak als geheel te evalueren. Hoewel we via een brede onderzoeksaanpak een goed beeld hebben gekregen van hoe jongeren over de wijk en de activiteiten in de wijk denken, weten we naar verhouding minder over de specifieke impact van deze aanpak. Dat harde conclusies hierover ontbreken heeft, naast de minder goed lopende communicatie, vooral te maken met dat een deel van de Community Partners slechts tijdelijk een aanbod verzorgde (veel activiteiten stopten na de zomer) en dat niet alle Community Partners (volledig) wilden deelnemen aan het onderzoek.

Uit het onderzoek kwam wel duidelijk naar voren dat wijkjongeren binnen alle leeftijdsgroepen een eenduidig en helder beeld hebben van wat er nodig is om de leefbaarheid van de wijk te vergroten en hun kansen voor de toekomst te versterken. Wat opvalt is dat hun verhaal een echo is van kwesties die al sinds de oprichting van de wijk spelen en nooit adequaat aangepakt zijn, maar ook dat de bredere thema's die zij benoemen exemplarisch zijn voor actuele gemeentelijke en landelijke (politieke) vraagstukken. We merken op dat de stem van jongeren in het verleden niet voldoende gehoord is. Er is veel (wisselend) aanbod geweest in de wijk, er is veel onderzoek gedaan en er is veel van jongeren gevraagd, maar echte veranderingen zijn volgens hen uitgebleven. Het veelbelovende gemeentelijke jongerenprogramma RSDJ is, na de eerste successen tijdens de COVID-19 periode, een stille dood gestorven. Dit terwijl het programma bij uitstek potentie had om gemeentelijke afdelingen te verbinden en het Rotterdamse jeugdbeleid te stroomlijnen omdat het afdeling -en

clusteroverstijgend¹⁹ werkte. Duidelijke aansturing vanuit RSDJ had de Community Aanpak Beverwaard, die worstelde met veel uitdagingen op het gebied van organisatie en samenwerking, mogelijk beter op de kaart gezet.

Daarnaast sloot het belangrijkste uitgangspunt van RSDJ: ‘werken vanuit de leefwereld van jongeren’ nu juist zo goed aan bij dat waar jongeren in Beverwaard op dit moment grote behoefte aan hebben. Zij hebben panklare en creatieve ideeën over hoe het vertrouwen tussen hen en de gemeente hersteld kan worden, hoe de wijk veiliger gemaakt kan worden en welke activiteiten en ondersteuning er nog missen. Zij zijn bereid, zoals blijkt uit hun grote inzet bij projecten zoals Ik Ben Wij, om zelf te participeren om de wijk beter te maken. Het is zonde dat RSDJ hier nu niet op kan doorpakken. Eén van de conclusies uit de eidevaluatie van dit programma was immers dat jongeren (voor het éérs) betrokken werden bij de stad en het beleid en dat hiermee een langverwachte basis was gelegd voor het doorontwikkelen van de Rotterdamse jongerenparticipatie²⁰.

Dat de stem van jongeren in de toekomst steeds belangrijker wordt is iets waar we op gemeentelijk en landelijk niveau niet langer om heen kunnen. In de recente essaybundel ‘Jongeren en het zorgen voor hun morgen’ doen 14 adviesraden voor regering en het parlement een dringende oproep aan onze bestuurders. Zij hameren er op dat jongeren een stem moeten krijgen in het politieke debat en mee moeten kunnen bouwen aan beleid, ook op de lange termijn²¹. We doen immers ook een dringend beroep op jongeren om mee te doen en mee te helpen in de maatschappij, neem de verwachte en verplichte solidariteit tijdens de COVID-19 crisis als recent voorbeeld. Dan is het niet meer dan *fair* dat we hun inbreng serieus nemen en hun input vragen wanneer we willen bouwen aan een hoopvolle toekomst voor onze wijk/stad/land.

Voor de jongeren in Beverwaard hopen wij dat er tóch nog zicht op verbetering komt. Zij hebben, net als alle jongeren in Rotterdam en Nederland, recht op een mooie toekomst. En wat is daarvoor nodig? Dat hebben de jongeren u inmiddels zelf verteld. Een betrokken wijkvrijwilliger vat het ten laatste maal nog eenmaal krachtig samen:

“De problemen in Beverwaard kunnen opgelost worden, maar wel met oprechte interesse. Dat betekent dat je mensen die van oudsher actief zijn in de wijk moet behouden. Creëer vervolgens een systeem waarin je samen met jongeren en volwassenen kunt brainstormen. Sla een brug! Alles wordt nu in aparte afdelingen en groepen verdeeld. Meidenproblematiek is een landelijk probleem, gebruik die kennis. Je moet mensen juist samenbrengen: jong en oud en breder kijken!”

¹⁹ Te weten: MO, W&I, Dienstverlening en Stedelijke Strategie.

²⁰ Evaluatie Herstelaanpak Rotterdam 2021.

²¹ Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving (2022). Jongeren en het zorgen voor hun morgen.

Klooster
onderzoek & advies

KvK nr. 34336489, BTW nr. NL001605941B89, www.evaklooster.nl